נח ה

א. ביים סויף פון דער סדרה שטעלט זיך רש"י אויפן ווארט „בחרן", און איז מפרש: „הנר"ן [1] הפוכה [2] לומר לך עד אברם חרון אף של מקום (בעולם[3])".

דער פשוט'ער פשט פון דעם איז (ניט אז די ר"ן הפוכה מיינט „עד אברם חרון אף של מקום" — וואָרום וואָס פאר א שייכות האָט אָט דער ענין צו אַ נר"ן הפוכה — נאָר) אַז די נר"ן הפוכה קומט צו מרמז זיין, אַז אויסער דעם פשוט'ן טייטש פון בחרן — אין דער שטאט חרן — האָט דער וואָרט נאָך א ענין (אפטייטש) די באַדייטונג פון „חרון (אף)". וואָס פאַר אַ שייכות האָט דער ענין פון חרון אף צו דעם פסוק? איז רש"י מפרש, אַז ביז אברם'ען איז געווען חרון אף של מקום.

עס איז אַבער ניט פאַרשטאַנדיק: רש"י'ס טייטש פונעם וואָרט בחרן („חרון אף") מוז דאָך מתאים זיין צום תוכן פון דעם פסוק — און אין פסוק רעדט זיך ניט וועגן אברם'ען, נאָר וועגן תרח'ן: „וימת תרח בחרן" — טאָ פאַרוואָאָס זאָגט רש"י „עד אברם חרון אף", ער האָט לכאורה געדאַרפט פאַר־בינדען דעם ענין פון „חרון אף" מיט תרחן [4] ?

ב. איז דער ביאור אין דעם: ווי־באַלד דער פסוק זאָגט „וימת תרח בחרן", איז אויב מען זאָל לערנען אַז דער „חרון אף" של מקום איז געווען אויף תרח'ן, וואָלט מען דאָך געמוזט זאָגען אַז דער „חרון אף" אויף אים איז געווען ביז צו זיין מיתה [5]. אַבער אַזוי קען מען ניט לערנען, ווייל, לויט רש"י'ס שיטה [6] האָט תרח תשובה געטאָן אַ ליינגען זמן פאַר זיין טויט [6].

---

1) יש מפרשים (מנחת שי. מושב זקנים) דלא קאי על נר"ן דחרן, כ"א שיש נר"ן הפוכה לאחרי תיבת „חרן". אבל ממ"ש רש"י „הנר"ן הפוכה" — בה"א הידיעה — מוכרח שכוונתו להנר"ן שבתיבת חרן (וכמ"ש בס' זכרון (להר"א בקראט הלוי), מהרי"ק, ועוד בכוונת רש"י). וראה פרש"י בהעלותך (י, לה) שכשהוא לאחרי התיבה אומר „מלאחריו".

2) ראה מנחת שי שאינה „הפוכה" ממש, ע"ש, ולפי אחד — שהיא כפופה (ולא פשוטה) — אבל בפרש"י אא"פ לפרש כן, וכפי שדובר כמ"פ, שרש"י כתב פירושו (גם) בשביל בן ה' למקרא ולכן מובן שצ"ל בלשון ברור, וגם בנדו"ד: „הפוכה" — פירושו כפשוטו, השינוי הוא רק זה שנהפכה.

והנה לכאורה עדיין אינו ברור כיון שבזה גופא אפ"ל ב' אופנים: א) מימין לשמאל — שהיו"ד שבראשה של הנר"ן פשוטה הוא על צד ימין (ע"ד מ"ש במחזור ויטרי — בסופו): ב) מלמעלה למטה — היו"ד הוא בתחתיתו של הקו

ואינו, כי לרש"י הפוכה פי' פשוט — מלמעלה למטה, ועד כדי כך שמספיק כתבו „הפוכה" — ראה פרש"י וירא (יט, כה). ושם מתרץ זה שלא נאמר „כל הערים" והחידוש הוא שבסלע אחד ישבות.

אבל „הנר"ן (הפוכה)", שהיא של תיבת „חרן" (כבהערה הקודמת), היא נר"ן סופית כדינה, פשוטה. וראה לקמן ס"ג.

3) כ"ה בכמה דפוסים. וראה לקמן הערה 7.

4) כברד"ק כאן: כי בחרן אף הא־ל המיתו.

5) לך טו, טו. (וראה רד"ק: ויש דרש אחר שעשה תשובה כו'). וכ"מ פשוטו של מקרא כאן — ע"פ פרש"י (יא, כח) המאורע באור כשדים ולאח"ז נאמר ויקח תרח גו' ויצאו אתם מאור כשדים — שהוא ע"ד פרש"י לפני זה (י, יא) במן הארץ ההיא יצא גו'.

6) ראה פרש"י לך שם שבזמן ברית בין הבתרים (כבר) עשה תרח תשובה (ולא שנתבשר

דעריבער מוז רש"י לערנען, אז דער חרון אף של מקום, וואס איז מרומז אין דעם פסוק, איז ניט אין שייכות מיט תרח"ן, נאר עס מיינט דעם אויבערשטנ'ס „חרון אף" וואס איז געווען אין וועלט בכלל[7].

דערביי ווערט אבער די שאלה: אויב אזוי, וואס פאר א צוזאמענהאנג האט דער „חרון אף" אין עולם מיטן פסוק „וימת תרח בחרן" — דער חרון אף האט דאך ניט צו טאן מיט תרח באזונדער: ובפרט אז ער האט דאך תשובה געטאן קודם מיתתו?

אויף דעם זאגט רש"י „עד אברם כו'": דאס האט א שייכות צו „אברם" — צום פסוק גלייך נאך דער נו"ן הפוכה — „ויאמר ה' אל אברם לך לך". ד.ה. מיט דער נו"ן הפוכה אין דעם ווארט „בחרן" איז די תורה מרמז, אז ביז אברם'ען איז געווען חרון אף של מקום, און מיט „אנקומען" פון אברם, וואס התחיל להאיר[8] — ער האט באלויכטן דעם עולם מיט ג־טלעכקייט, ווי עס שטייט[9] „ויקרא שם בשם הוי' א־ל עולם" — האט זיך אפגעטאן דער חרון אף פון עולם.

ג. מען דארף נאך אבער פארשטיין: אמת טאקע, אז נאכדעם ווארט בחרן קומט באלד דער פסוק „ויאמר ה' אל אברם גו'" — עס איז אבער פארט שווער צו לערנען אז די נו"ן הפוכה פון בחרן זאל זיך באציען צו א ווייטערדיקען פסוק[10]?

איז דער ביאור אין דעם: א נו"ן פשוטה איז אן אות (סופית) וואס אונטערשטרייכט א סוף און ענדע (פון ווארט) און אין די אותיות סופיות גופא האט עס דעם אויסזען[11] פון א קו ארוך וואס טיילט פאנאנדער צוויי צדדים, און אין אן אופן פון הפסק

אברם עד"ז כבישמעאל שם) • והברית ה' בהיות תרח בן קמ שנים (רש"י בא יב, מ).

ומה שפירש"י בד"ה „וימת תרח בחרן" — „שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברהם כבוד אביו .. שהרשעים אף בחייהם קרויים מתים כו'", היינו שאז ה' רשע •• — והרי לפי פרש"י הנ"ל כבר עשה תשובה לפנ"ז, כשה' אברהם בן שבעים שנה: ולאידך: ע"פ פרש"י שתרח עשה תשובה למה נצטווה אברהם „לך לך גו' מבית אביך"?

וי"ל בהקדים התמי': כיון שתרח עשה תשובה: 1) למה נתעכב (תרח) בחרן? 2) למה לא נזדק (ע"י נמרוד) לכבשן כמו הרן? וכצ"ל — שה' תשובתו בחשאי [וע"ז בנוגע לאשור וכו' (ראה הערה הקודמת)].

ועפ"ז גם יומתק ל' רש"י „שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו וכו'".

ויש להאריך בכהנ"ל. וראה לקו"ש ח"ה ע' 307 ואילך. בכ"ז באריא.

7) בפרט להגירסא (ראה לעיל הערה 3) „חרון כו' בעולם".

אבל גם אם לא גרסינן תיבת „בעולם" — צ"ל שכוונת רש"י היא שה„חרון אף של מקום" לא הי' על תרח, כ"א על הדור בכללותו, כיון שלא העתיק רש"י בתחילת הדיבור תיבת „תרח" (רק „בחרן").

•) וי"ל שיסודו של רש"י לפרש כן (ולחלק בין תרח וישמעאל) הוא מהנאמר כאן ויצאו אתם מאור כשדים, וכבהערה הקודמת.

••) אם גרסינן „ועוד" (כברמב"ן) לכאו' רק לפי פי' השני הי' רשע. אבל מפשטות ל' רש"י („ועוד שהרשעים") ולא כ' „ועוד שה' רשע כו'") משמע שפי' השני לא פליג על פי' הא' אם הי' רשע, אלא רק בהטעם למה קראו הכתוב מת.

---

8) שמו"ר פט"ו, כו. וראה ב"ר פ"ב, ג.

9) וירא כא, לג. וראה ג"כ פרש"י יב, ה. ולהעיר מבפרשתנו יא, כט: שכתת את צלמיו.

10) גם את"ל (כנ"ל הערה 1) דפירוש „נו"ן הפוכה" הוא שישנו נו"ן לאחרי תיבת „בחרן", אינו מובן — שהרי נו"ן זה מרמז דהפירוש של „חרון הוא מל' חרון אף.

11) ראה פרש"י (ב, ד) שלמדים מצורת האותיות.

גמור. וואָרום אין אַ נו"ן פשוטה[12] איז דאָך ניטאָ קיין איבערהאַק (ווי ס'איז, למשל, דאָ אין אַ קו"ף, צווישן דעם רי"ש מיטן קו)-דורך וועלכע מען זאָל קענען דורכגיין פון איין זייט צום צווייטן.

און פון דעם וואָס די תורה האָט אויסגעקליבען משנה זיין דוקא דעם נו"ן פון „בחרן" בכדי צו ווייזן אויף חרון אף,

און נאָכמער — נאָר דעם נו"ן, חאָטש לכאורה האָט מען געדאַרפט משנה זיין דעם גאַנצען וואָרט — וואָס איז דער וואָרט חרון (ובפרט אַז ער שטייט בכ"מ בתורה[13] חסר ואו"ו),

איז אַ ראי' אַז גלייכצייטיק וועלן דערין מרומז אַז דער חרון אף וועלן נפסק ביים סוף פון דער פרשה[14]. און דעריבער לערנט רש"י „עד אברם חרון אף כו' ", ביז אברם'ען איז גע־וען חרון אף און ער איז דאָ נפסק געווארן.

ד. מען קען נאָך אָבער אלץ פרעגן: הגם אַז די נו"ן איז מרמז אויף אַ הפסק צווישן צוויי צדדים — ובעניננו: צווישן סיום פ' נח און התחלת פ' לך — עס זיינען דאָך אָבער פאַראַן צוויי אופנים ווי אַזוי אַרויס צו ברענגען דעם הפסק: א) אַז דער „חרון אף" איז געווען ביזן סיום התקופה פון פ' נח — דער צד חיובי, אַז דער „חרון אף" האָט געדויערט ביז דעמאָלט; ב) אַז דער „חרון אף" איז געווען ביזן תקופה פון פ' לך — דעם צד השלילי, אַז דעמאָלט האָט אויפגע־הערט דער „חרון אף".

וויבאַלד רש"י איז מפרש דעם וואָרט „בחרן", האָט ער לכאורה גע־דאַרפט זאָגען (ווי לויט דעם ערשטן אופן) אַז דער חרון אף האָט געדויערט ביזן סיום התקופה פון פ' נח — פאַר־וואָס זאָגט רש"י „עד אברם כו", וואו די הדגשה איז אויפן אויפהער (ביטול) פונעם „חרון אף"?

אין אמת'ן אָבער איז עס קיין קשיא ניט: די (תקופה פון) פ' נח שליסט זיך מיטן פסוק „וימת תרח בחרן" — וואָס מיתתו של תרח (ווי רש"י איז מפרש מיט אַיין דיבור פריער) איז געווען מער ווי זעכציק יאָר נאָך דעם ווי אברם איז געקומען אין ארץ כנען — ובכן קען דאָך רש"י ניט זאָגען, אַז ביז מיתת תרח האָט זיך געצויגען דער חרון אף של מקום אין עולם, וואָרום וועז אברם איז געקומען און דעם עולם באַלויכטן (ווייניגסטענס — זעכציק יאָר פאַר מיתת תרח) איז שוין נפסק געווארן דער חרון אף.

דעריבער איז רש"י מדייק „עד אברם כו" — דערמיט אונטער־שטרייכט ער אַז דער הפסק פון דעם נו"ן, פון דעם חרון אף, הגם ער איז מרומז בסיום הפרשה, איז ער אָבער ניט פאַרבונדן מיטן זמן פון „וימת תרח", נאָר מיטן כללות'דיקן זמן פון סיום התקופה פון „עד אברם" פאַר אברם'ן; אין די עשרה דורות — דער אַנהויב תקופה פון אברם'ען.

ה. עס פאַדערט זיך אָבער ביאור: צו וואָס דאַרף די תורה בכלל (שטעלן אַ נו"ן הפוכה אוון) דערציילן אַז במשך די עשרה דורות ביז אברם'ען איז

---

12) ואף שכ"ה גם באותיות הסופיות „ך", „ף", „ץ" — הרי באותיות הנ"ל יש ציור נוסף על הקו, שזה מורה שיש בהן עוד תוכן בהוספה להתוכן של „הפסק"; משא"כ באות נו"ן פשוטה שאינה רק קו אורוך, היינו שזהו כל תוכנה.

13) בשלח, טו, ז. ועוד.

14) וראה ברש"י כת"י: לומר לך עד כאן עד אברם כו'.

געווען דעם אויבערשטנ'ס חרון אף בעולם — ס'איז דאך אַ דבר המובן מעצמו: וויבאלד זיי האבן אזוי פיל געזינדיקט, געדינט ע"ז[15] וכו', איז פארשטאנדיק[16] אז דער אויבערשטער איז געווען ניט צופרידן פון זייער הנהגה, און ס'איז געווען חרון אף של מקום בעולם?

איז דער ביאור אין דעם: בשעת מען לערנט אין דער פרשה וועגן די מענטשן פון יענע דורות און מ'זעט אז זיי האבן מאריך ימים געווען אַ סאך מער ווי 120 יאר[17], איז שווער צו פארשטיין: ווי קומט עס אז רשעים זאלן אזוי פיל מאריך ימים זיין?

קען מען דעריבער קומען צו אַ סברא, אז טראץ דעם וואס זיי האבן געזינדיקט, איז אבער (מצד איזה טעם שהוא — לדוגמא: עם אחד ושפה אחת לכולם, שלום. כבוד אב — ווי רש"י זאגט דא.) דעם אויבערשטן געווען געפעלן עפעס אין זייער הנהגה און ער איז געווען צופרידן פון זיי — באוואַרענט עס דעריבער די תורה דורך שטעלן אַ נו"ן הפוכה, אז דער אויבערשטער איז פון זיי געווען ניט נאר ניט צופרידן, נאר אדרבה: ס'איז געווען חרון אף של מקום. אי, ווי קומט עס צו זיי אזא אריכות ימים? איז עס ווייל כך עלה ברצונו של הקב"ה, און דעם טעם דערפון ווייסן מיר ניט[18].

15) פרש"י ד, כו. י, ט. ועוד.

16) במכש"כ וק"ו מחטא עץ הדעת, ענין קין וכו'.

17) להעיר ממש"נ (בראשית ו, ג) "והיו ימיו מאה ועשרים שנה". אבל ראה פרש"י שם.

18) ופשוט שאין רש"י צריך לתרץ "למה דרך רשעים צלחה" (אבל צריך לשלול פי' מוטעה בהפרשה לומר שלא הי' חרון אף כו').

ועד"ז שגם קושית "מדוע דרך כו'" מתורצת אדער (ע"ד הפשט): עס איז פאר־שטאנדיק בשכל אז אדם הראשון יצור כפיו פון דעם אויבערשטן דארף זיין דער מאריך ימים ביותר (וועז ניט דער חטא עץ הדעת) און וואס אַ דור ווייטער פון עם איז, בכלל, שוואכער און נעענטער צו אריכות ימים פון אונזערע דורות.

ו. הגם אז בפירוש, אין דרך הפשט איז דאס רש"י ניט מבאר אַ טעם, פארוואס די עשרה (עשרים) דורות האבן מאריך ימים געווען, איז ער דאס אבער מרמז על פי דרך הסוד שבתורה; און ווי געראדט שוין פיל מאל, אז אין פירוש רש"י איז פאר־באהאלטן "יינה של תורה"[19] (פנימיות התורה).

רז"ל זאגן[20] אז די כ"ו דורות פאר מתן תורה היו ניזונין בחסדו של הקב"ה. איז עס מבואר אין חסידות[21], אז אט די דורות זיינען געשפייזט געווארן דורך דער מדריגה פון חסד שלמעלה מהשתלשלות, וואס דארטן איז "אם חטאת גו' ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו גו'"[22]: ס'איז העכער פון דעם אז מצוות און עבירות זאלן פארנעמען אן

ע"י ההודעה שהי' "חרון אף בעולם", כי פשוט שהחרון כו' מביא עונשין בעולם (אף שלא נתפרשו — ראה פרש"י לעיל ד, טו. ה, כט).

ובלאה"כ צל"פ כן וגם ע"ד הפשט ופשוטו ש"מ דאם לא תאמר כן — מהו תוכן הענין דחרון אף בעולם?

19) היום יום ע' כד.

20) פסחים קיח, א.

21) אוה"ת בראשית רפח, א. קונ' ומעין מאמר ח' ואילך. וראה בארוכה ד"ה ויהי בשלח בסה"מ תקס"ב (ע' קמו), תר"א, תו"ח ואוה"ת (ע' שסג). ועוד.

22) איוב לה, ו־ז.

אַרט[23]. און דעריבער קענען פון דאָרטן מקבל זיין חיות אפילו עוברי עבירות"[23].

און אַזוי ווי ס'איז דאָ א כללות'דיקער אונטערשייד צווישן די כ"ו דורות פון פאַר מ"ת און די וואָס נאָך מ"ת, על דרך זה איז אויך דאָ א חילוק פרטי אין די כ"ו דורות גופא: די ערשטע צוואַנציק דורות, פאַר די "שני אלפים תורה"[24], איז ביי זיי געווען דער ענין פון ניזונין בחסדו של הקב"ה שלמעלה מהשתלשלות מער — ווי ביי די לעצטע זעקס דורות[25].

און אָט דעם ענין איז רש"י מרמז מיט די ווערטער "חרון אף" — לכאורה קען מען פרעגן: צו וואָס דאַרף רש"י מוסיף זיין דעם וואָרט "אף"? דאָ איז דאָך נוגע בלויז דער וואָרט "חרון", מיט וועלכן ער פאַר־טייטשט דעם רמז פון "חרן"[26].

נאָר מיטן וואָרט "אף" איז מרומז דער ענין פון היו ניזונין בחסדו של הקב"ה, בחי' חסד שלמעלה מהשתל־שלות — וואָרום "אף" ווייזט אויף דער בחי' פון אור שלמעלה מהשתל־שלות, כדלהלן.

ז. רש"י שרייבט אין פרשת בשלח[27] אז חרן איז מגזרת "חרה": און דער וואָרט "חרה" געפינט מען ניט בלויז ביי אף (חרה אף[28]), נאָר אויך בשייכות מיט "גרון", ווי עס שטייט[29] "נחר גרוני", און ווי רש"י טייטשט אז "נחר" איז פון לשון "חרה" (דער האַלז איז טרוקן).

אָט די צוויי פירושים זיינען אויך פאַראַן אין דעם ענין פון "חרן": א) ווי רש"י טייטשט דאָ: חרון אף של מקום; ב) חרן (עם הכולל) בגימטריא גרון[30] — און חרן (אותיות נחר) איז מרמז אויפן ענין פון "נחר גרוני"[31], דער האַלז איז טרוקן, ובמילא קען דער קול ניט דורכגיין דעם גרון ווי עס דאַרף צו זיין.

דער חילוק צווישן די צוויי ענינים איז:

"גרון" איז א ממוצע צווישן ראש, מוח און לב[32]. ד. ה. אז די השפעה

---

23) אף שאפ"ל שמעשה התחתונים אין להם שום תפיסת מקום (כדמוכח מזה גופא שה" חרון אף של מקום"; וכן מעונשי דור המבול וההפלגה. וראה בארוכה תו"ח שם) — בכ"ז "מוותרים להם ביתר מכפי המדה והדין והמשפט כו'" (תו"ח שם).

23) ראה תקו"ז (ת"ע בסופו. וראה לקו"ת ברכה צג, ריש ע"ב) דאריכות ימים דדורות הראשונים היא מבחי' אריך אנפין.

24) סנהדרין צז, סע"א. ע"ז ט, א.

25) ראה אוה"ת בראשית שם. ולהעיר, דבמשנה אבות (פ"ה מ"ב) עשרה דורות כו' עשרה דורות מנח ועד אברהם כו' להודיע כמה ארך אפים לפניו — שהפי' בזה הוא (כמבואר במקומות שבהערה 21) שקבלו מבחי' "ארך אפים" שלמע' מהשתל' — כולל רק עד אברהם. וראה תקו"ז שם (בנוגע לאריכות ימים) ובגין דא באברהם אתמר כו'. וראה שם לפנ"ז ב' הנוסחאות — "ומאברהם" או "ומנח" (ובלקו"ת שם — "עד נח").

26) לכאו' הי' אפשר לתרץ ע"פ מ"ש רש"י בבשלח (טו, ח): כשאדם כועס יוצא רוח מנחיריו כו' וכל אף וחרון שבמקרא אני אומר כן חרה אף כו' — אבל עדיין אינו מובן כ"כ (נוסף לזה שהתלמיד עדיין לא למד פ' בשלח): כדי להדגיש ד"חרן" מלשון חרון, הי' מתאים יותר לכתוב חרון (ולא חרון אף).

27) שם.

28) כפרש"י שם.

29) תהלים סט, ד.

30) לקו"ת להאריז"ל ר"פ ויצא. פ' וישב. תו"א וארא נח, ג. ועוד.

31) לקו"ת שם פ' וישב. תו"א ויצא כא, ג. ועוד.

32) לקו"ת שם. תו"א ותו"ח וארא (ביאור לד"ה לכן אמור). ובכ"מ.

פון שכל שבמוח וואָס קומט אַראָפּ אין די מדות שבלב גייט דורך דעם גרון: און בעת דער גרון איז אין אַ מצב פון „נחר גרוני", דערלאַזט עס ניט אַז די השפעת השכל זאָל אַראָפקומען אין לב. משא"כ אף איז העכער פון גרון און דער ענין פון „אף" איז העכער פון חכמה, וואָרום חכמה איז ראשית ההשתלשלות, אָבער ריח דערלאַנגט העכער פון השתלשלות[33].

און דאָס איז רש"י מדייק אין אונזער פסוק מיטן לשון „חרון אף": דאָ ווערט ניט געמיינט חרן מלשון נחר גרוני, ווייל היות דאָ רעדט זיך וועגן די דורות פאָר שני אלפים תורה, וואָס זיינען געווען ניזון פון חסד של־מעלה מהשתל' (למעלה מהחכמה) — איז במילא דאָ ניט נוגע וואָס עס טוט זיך מיטן גרון וואָס איז אַ ממוצע צווישן חכמה און נידעריקער: דעריבער איז רש"י מדגיש וועגן „חרון אף", וואָס באַווייזט אויף בחי' האור שלמעלה מהשתלשלות.

און אויף דעם זאָגט רש"י, אַז אָט אַזאָ סדר, אַז עוברי רצונו זאָלן מקבל זיין די השפעה פון למעלה מהשתל־שלות, איז געווען בלויז „עד אברם", ווייל דאָס איז געווען אַ סדר פון שני אלפים תהו: אָבער בעת עס האָבן זיך אַנגעהויבן שני אלפים תורה, איז נפסק געווארן דער „חרון אף" — די השפעה פון למעלה מהשתל': דע־מאָלט איז געווארן די התחלה פון מדידה ע"פ תורה, אַז אלע השפעות מוזן דורכגיין עפ"י החשבון פון שכל התורה[34].

ח. דאָס איז אויך דער ביאור און טעם פנימי פון דעם וואָס דער ענין פון „עד אברם חרון אף של מקום" איז מרומז דוקא אין דעם שינוי פון אַ נו"ן פשוטה[35]:

מיט דער התחלה פון שני אלפים תורה, וואָס האָט זיך אַנגעהויבן מיט אברהם אבינו[36], איז נמשך געווארן דער אור מקיף אין אַ פנימיות, און בשעת דער אור שלמעלה מהשתל' שטייט אין אַ המשכה בפנימיות, קען פון אים ניט זיין קיין יניקה לחיצונים;

וכידוע[37], אַז פון בחי' המקיף שלמעלה מהשתלשלות קענען קליפות יונק זיין נאָר בעת דער אור

---

33) ד"ה והריחו תקס"ב (ע' סד). לקו"ת מסעי צ, ד. שה"ש לג, א. ובכ"מ. וראה אד"ר קל, ב. אד"ז רפט, א. רצד, א.

וראה שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו (פ"ג ופכ"ה), וד"ה והוא כחתן תרנ"ז (פי"א ואילך) דיש ב' בחי' בריח: א) ריח דקרבנות שהוא ע"ד ריח המאכל (השייך לפה): ב) ריח דקטורת (שעליו נאמר (ברכה לג, י) „ישימו קטורה באפיך" (אף־)) — שהוא ריח שהנשמה נהנית ממנו, בחי' עצם הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף.

---

*) וראה לקו"ש ח"ה ע' 402 (בהערה 102), דבפרטות, בריח עצמו: ריח דקרבנות הוא בנקב הימיני (חיין), ודקטורת — בשמאלי (חיין דחיין). עי"ש. אבל בסידור שער התפילין (ט, ג) משמע ד„חרון אף" לא שייך לענין הריח שבאף (נקב השמאלי, בחי' חיין דחיין), אלא לענין נשימה שבו (נקב הימני, בחי' חיין). ואכ"מ.

---

34) ראה אוה"ת בראשית שבהערה 21 לענין ב' אלפים תורה. וראה בארוכה מקומות שבהערה הנ"ל.

35) להעיר מבחיי כאן, דנרין הפוכה „יורה על התהו, ועד כאן נמנים שני אלפים תהו ומאברהם ואילך נמנים שני אלפים תורה וכו'".

36) ע"ז שם.

37) תו"א ויחי (קג, ד) ד"ה ואני נתתי לך (וביאורו — באוה"ת תכט, א ואילך). תו"ח שמות (ד"ה ויאמר גו' למיילדות העבריות). ד"ה נ"ח תרנ"ט. ויגש תש"ד, ועוד.

פֿאַרבליבט בבחי' מקיף, משא"כ ווען דער אור מקיף ווערט נמשך בפנימיות, ווערט די השפעה נמשך נאָר אין קדושה.

און דאָס איז. מרומז אין א נו"ן פשוטה, וואָס מען געפינט אין איר צוויי ענינים וועלכע זיינען מהקצה אל הקצה[38]: א) דער מספר פון נו"ן ווייזט אויפן שער הנו"ן וואָס איז העכער פון השתלשלות[39]. ב) איר ציור און תמונה[40], וואָס זי האָט א רגל ארוכה, ווייזט אויף המשכה למטה מטה[41].

דאָס הייסט, אַז דער ענין פון נו"ן פשוטה איז צו ממשיך זיין דעם אור שלמעלה מהשתלשלות, דער „מעלה עד אין קץ", אין „מטה עד אין תכלית". וואָס דאָן ווערט בטל די יניקה לקליפות, און די השפעה קומט אָן בלויז לבחי' הקדושה.

און ווי ס'איז מבואר אין לקו"ת[42] אין דעם ענין פון דער נו"ן פשוטה וואָס אין „ובו תדבקון"[43], אַז דער תכלית העילוי פון „ובו תדבקון" דאַרף מען ממשיך זיין למטה מטה, ביז אַז אויך בחי' עשי' זאָל זיין „כולו קודש להי" וואָס דאָן „לא יהי' יניקה לסט"א וחיצונים כלל".

און די שני אלפים תורה זיינען אַ הקדמה והכנה צו שני אלפים ימות המשיח, וואָס דאָן ווען נמשך ווערן אַלע מקיפים דעתה בפנימיות[44], ובמי־לא ווען זיין (ווי ער איז מסיים דאַרט אין לקו"ת) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ[45] בביאת משיח צדקנו[46] בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ נח תשכ"ז)

38) אוה"ת ראה ע' תרפא. ביאוה"ז להצ"צ ע' תנט.

39) ראה אוה"ת וביאוה"ז שם דנו"ן פשוטה (דוקא) הוא שער הנו"ן.

40) ראה שעהיוה"א (פי"א. פי"ב בהגהה) דתמונת האותיות מורה על ציור ההמשכה כו'.

41) תו"א קי, ג. לקו"ת ראה כ, סע"ב. ביאוה"ז בהעלותך צ, א. מקומות שבהערה 38. ועוד.

42) שם. וראה אוה"ת וביאוה"ז (להצ"צ) שם, שההמשכה למטה מטה המרומזת בנו"ן פשוטה, היא מצד גילוי שער הנו"ן שבו.

43) ראה יג, ה.

44) ויומשכו שמים חדשים, מקיפים חדשים* (ונעלים יותר, שאין שייך בהם יניקה ללעומ"ז).

45) זכריי יג, ב.

46) שהוא בחי' מקיף ובחי' פני'. משמונה נסיכים ומבחי' רועה** (תו"א לד, א ואילך. יהל אור ע' תרטז), מלך ורב (סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ג).

*) ד"ה כי כאשר השמים (לקו"ת בסופו. ועוד).

**) ובש"ס (סוכה נב, ב) נחשב בנסיכים — י"ל מפני שזהו העיקר בו.